

TRENİ KAÇIRAN ADAM

Anar Rzayev (Akt.: İmdat Avşar)

- İshak Salmanzade Türkiye'den iş ortağı Ethem Bey ile Budapeşte garında vedalaştı. Ethem Bey, Eger'e gidecek olan ortağını yolcu etmek için gelmişti gara. Türkiye âdetlerine uygun şakaklarını tokuşturup birbirlerine sarıldılar.

Ethem Bey:

- İnşallah, Mayıs'ın 5'inde New York'ta görüşürüz, dedi.

İshak:

- İnşallah, diyerek vagonun basamaklarından yukarı çıktı, içeriye geçip kendi kompartımanına yerleşti, pencereden ortağına el salladı. Biraz sonra tren hareket etti, İshak, Ethem Bey'in geriye dönüp uzaklaştığını gördü.

Yanında başka bir yolcu olmasını istemediği için Avrupa trenlerine has özel kompartımana bilet almıştı. Çünkü tanımadığı insanlarla zoraki münasebetler kurmaktan hoşlanmıyordu. Üstelik Macarcayı da bilmiyordu; kiminle, ne konuşacaktı ki! Budapeşte-Eger arası dört saatlik yoldu ve o, bu zaman diliminde hem kendisiyle hem de hatıraları ve arzularıyla baş başa kalmak istiyordu.

Kravatını çözdü, takım elbisesini ve gömleğini çıkarıp mavi eşofmanlarını giyindi. Biraz dar olan ve ayağını hafifçe sıkkan çizmelerini çıkardı. Ayakları, yumuşacık terlikleri içinde hayli rahatladı. Sol kolunu ileri çıkarıp her zaman yaptığı gibi saatine bakmak istedi, kolundaki boşluğu görür görmez de hayli pahalı olan "Roleks" marka saatini, dün akşam Ethem Bey'e hediye ettiğini hatırladı. Ethem Bey, bu pahalı hediyeyi kabul etmek istemiyordu. İshak'ın ısrarı üzerine, sonunda kabul etti ama bunun için de bir şart koştu:

- Eğer sigarayı bırakacağınıza söz verirsiniz kabul ederim. Amerika'da sigara yasağı çok katı kurallara bağlıdır. Eğer bırakmazsanız, hiç

sigara içmeden, saatlerce süren görüşmelere katlanmak zorunda kalacaksınız.

Otuz iki yaşındaki İshak birçok ülkede bulunmuştu ama ABD'ye yolu düşmemişti. Bu yüzden de ortağı Ethem Bey ile yapacağı iş gezisini sabırsızlıkla bekliyordu. Yeni ve büyük bir inşaat projesini Amerikalı meslektaşlarıyla müzakere edip sözleşme imzalayacaklardı. Amerikan şirketiyle iş birliği ve ortaklık teklifini Ethem Bey ileri sürmüştü, İshak da derhâl kabul etmişti.

Yeniyetmelik çağından bu yana Amerika'nın hayranıydı. İzlediği Amerikan filmlerinin videoları ile birlikte Duce Elington, Erol Gardner, Stevie Wonder, Stan Kenton ve diğer şarkıcıların caz ve *rock* türü beste ve ifalarından oluşan zengin bir plak koleksiyonu da vardı. Önceden okuduğu Jack London, Theodore Dreiser, Mark Twain'in daha sonra Ernest Hemingway, William Faulkner ve Scott Fitzgerald'ın Rusçaya çevrilmiş romanları, İshak'ı Amerika'ya hayran etmişti. İngilizceyi öğrenmek, çeşitli sebeplerden dolayı yıllardır ertelediği tek arzusuydu. Bu yıl İngilizceyi öğrenme işini mutlaka ve ciddiyetle ele alacaktı. Ethem Bey de başarılı bir iş insanı olmak için bunun en önemli şart olduğunu söylüyordu sürekli. Ethem Bey'in yarı şaka yarı ciddi bir tavsiyesi daha vardı.

Amerika'daki iş ve ticaret hayatında Yahudilerin çok büyük etkisi ve nüfuzu olduğunu bildiği için İshak'a, soyadı olan "Salmanzade"nin "zade"sini atmasını öneriyor, adının da uygun olduğunu, "İshak Salman" isminin tam bir Yahudi adı ve soyadı gibi algılanacağını, gerçek kimliğini öğrenene dek herkesin onu Yahudi zannedeceğini, böylece insanların da ona özel bir münasebet göstereceğini söylüyor, sonra kahkahayla ekliyordu:

- Şaka yapıyorum, şaka!

Ethem Bey şakayla dile getirmiş olsa da bu sözler İshak'ın hafızasına ilişip kalmıştı. Ethem Bey'le iki yıl önce Soçi'de düzenlenen bir iş toplantısında tanışmışlardı. İkisi de inşaatçı ve aynı yaşta oldukları için derhâl kaynaşmış, yakınlaşmışlardı. Ethem Bey İshak'ı Macar iş insanı Lasloy'la da tanıştırmıştı ve bugünlerde Budapeşte'de, ortak projeleriyle ilgili toplantıda görüşmüşlerdi. Ama Soçi'deki o toplantının İshak için daha önemli ve özel bir yanı da vardı. Soçi'de Laslo'nun tercümanı olan Tatar asıllı Kamilla Kadirova'yla tanışmışlar ve birbirlerine -tıpkı masallardaki gibi- bir kalpten bin kalbe âşık olmuşlardı.

Kamilla, Moskova'da Yabancı Diller Fakültesinde Macarca Bölümünde eğitim görürken, sınıf arkadaşı Gabor'la evlenmiş, üniversiteyi bitirdikten sonra da Macaristan'a gelip Eger şehrinde yaşamaya başlamışlar, bir müddet sonra da -sebebini İshak'a söylemeye gerek duymasa da- boşanmışlardı ancak Macaristan'da Rusça-Macarca meşhur bir tercüman olarak tanınan ve sürekli çeşitli şirketlerin toplantılarına davet edilen Kamilla, Eger'de yaşamaya devam etmişti.

İshak da birkaç yıl önce ilk evliliğine noktayı koymuş, karısından ayrılmıştı. Erkinaz'la uğursuz evlilikleri toplam bir yıl sürmüştü. İshak, Erkinaz'ın sebepsiz, manasız ve onu âdeta çileden çıkararak kıskançlığına, sadece bir yıl

tahammül edebilmişti. İş yerinde, herhangi bir toplantıda karşılaştığı, telefonla konuştuğu veya iş siparişi aldığı her bir kadın hiçbir delile ihtiyaç duyulmaksızın Erkinaz tarafından kıskançlık objesine çevriliyordu. Yersiz şüpheleriyle İshak'a dünyayı dar ediyordu.

Erkinaz dünyadaki bütün kadınlardan nefret ediyordu. Ona göre nefret ettiği kadınların yarısı haddinden fazla güzeldi diğer yarısı ise erkekleri baştan çıkaran hafifmeşrep yosmalardan ibaretti.

Sebepsiz gözyaşları, kıskançlık krizleri, ayılmalar, bayılmalar, tehditler, iftiralar derken, nihayet boşandılar.

İshak bu kısa süren uğursuz evliliği, kötü bir rüya gibi, rüyada gördüğü karabasan gibi hatırlıyordu. Boşandıktan sonra, ara sıra farklı kadınlarla görüşse de bütün benliğiyle, kendini işine adadığından, bu yoğun işlerinden dolayı özel hayatına ayıracak zaman bulamıyordu. Bazen bu yalnızlığın nereye kadar süreceğine dair fikir yürütüyordu ama asla yeniden bir kadını sevemeyeceğini ve karşı cins tarafından sevilmeyeceğini düşünüyordu. Ta ki Kamilla'yla karşılaşana dek...

Yıllardır Macaristan gurbetinde yaşayan Tatar kızının, dilde bazı farklılıklar olsa da kendi milletinden bir insanla karşılaşması; geçmiş hayatıyla alakalı nostaljik hisler yaşamasına, neden oldu. Daha ilk günden, Kamilla'nın ruhuna ve gönlüne hâkim olan bu hisler İshak'ın da benzer duygularla ona karşılık vermesiyle aşka dönüştü.

İshak, birkaç gün süren toplantıların bitmesine yakın artık Kamillasız yaşayamayacağını bütün benliğiyle idrak etti. Ethem Bey'in, ortak kurdukları şirkete Macaristan'ı da dâhil etme teklifi, bu ülkeye "sefer" anlamına da geldiği için İshak tarafından derhâl kabul edildi ve sevinçle karşılandı. İşte, Kamilla'yla İshak ona kendi dilince, "Kâmile" diyordu- vedalaştıktan tam üç ay sonra, Budapeşte'ten Eger'e, onunla görüşmeye gidiyordu. Dört saat sonra Kâmile onu Eger garında karşılayacaktı.

İshak kendisini mutlu addediyordu. "44 Gün" süren ve ülkesinin kesin zaferiyle sonuçlanan savaştan ve sonrasında yaşanan "23 saatlik mucize"den¹ sonra, hiçbir derdi, endişesi, kaygısı kalmamıştı. Doğrudur, bir yıl süren uğursuz evliliği ve dehşet veren boşanma sürecinin fesatları neticesinde "şeker" hastası olmuştu. Ama belli aralıklarla ve tam zamanında kendi bedenine enjekte ettiği insülin iğneleri ve kullandığı haplar vasıtasıyla kan şekerini dengede tutabiliyordu ve bu onulmaz hastalık henüz onun sağlığında ciddi bir problem yaratmıyordu.

Koridora çıkıp küçük bölmede sigara içmek istedi ama birdenbire, Ethem Bey

1 44 Gün süren II. Karabağ Savaşı'ndan sonra imzalanan ateşkes anlaşması sonucunda bazı bölgelerden çekilmeyen düşmana karşı, "23 saat süren" bir operasyonla Hocavend, Hocalı ve Hankendi'nin düşman işgalinden kurtarılışından bahsedilmektedir. (İmdat Avşar)

ile garda sohbele dalıp sigara almayı unuttuğunu hatırladı. Kompartımana geri döndü, elini pantolonunun cebine atıp birkaç Forint çıkarıp restorana olarak düzenlenen vagona gitti. Ethem Bey onu kınamakta haklıydı. İş adamı olduğu hâlde ana dilinden ve Rusçadan başka hiçbir yabancı dil bilmemesi, büyük eksiklikti.

Macaristan'da bir şey sorarken Rusça kullanmak gülünçtü. Hatta sorduğu kimseler Rusça bilse de Rusça karşılık vermiyorlardı. Bunu, Budapeşte'de kaldığı birkaç gün içinde, şaşkınlıkla öğrenmişti.

Restoranda büfeciye “sigara”, “tütün” gibi sözlerle müracaat etse de adam başını salladı. Hatta jestlerle sigara içme işareti yapıp ne istediğini gösterse de bir netice alamadı.

Büfeci ise sürekli “ninç” diyordu. İshak, Budapeşte'de olduğu bu bir haftada yalnız bu sözü öğrenebilmişti: “Ninç”, yani “yok”.

Büfede sigara yok muydu veya sigara satılmıyor muydu, bunu anlayamadı. Kompartımana, iki büklüm, eli eteğinden uzun hâlde döndü. Aksilik bu ya, sigara içme ihtiyacı da zaman geçtikçe artıyor, şiddetleniyordu. Cep telefonundan saate baktı, sekize on dakika vardı. Eger'e iki saat yirmi dakika sonra ulaşacaklardı. Sabrı tükense de sigarasızlığın verdiği azaba biraz daha katlanmalıydı.

İshak bu düşünceler içindeyken tren aniden durdu. O, pencereden bakıyordu. Tam onun vagonunun karşısındaki büfede sigara satıyorlardı. İshak aceleyle trenden indi, büfeye yaklaştı, cebindeki forintleri uzatıp -artık burada “Kent” sigarasının kaç Forint olduğunu biliyordu- bir paket sigara aldı. Geriye dönüp baktığında ise trenin hareket etmeye başladığını gördü. Heyecanla ve telaşla koştu ancak o sırada ayağı sürçtü, dengesini kaybedip yere düştü, güç bela doğrulup ayağa kalktığında trenin son vagonunun da hızla uzaklaşıp gittiğini, dehşet içinde gördü.

“Lanet şeytana!” diyerek, bu işte hiçbir günahı olmayan şeytana sövdü. Bir müddet, dili damağı kurumuş hâlde, öylece kalakaldı. Vaziyetin ciddiyetini gitgide daha derinden idrak eden İshak sanki burkulan ayağının azap veren ağrısını da unutmuştu. Gar binasının içine girerek trenlerin bu istasyona geliş-gidiş saatleri yazılmış tabelanın önünde durdu. Bu, adını dahi bilmediği küçük şehirden, Eger'e giden ilk trenin ertesi gün, sabah saat yedide; Budapeşte'ye giden ilk trenin ise ondan yarım saat sonra, yedi otuzda, bu istasyonda duracağını heyecan ve keder içinde öğrendi.

İnce bir yağmur çiselemeye başlamıştı. Gar binasına girdi, tahta banklardan birine oturdu ve düşünmeye başladı. İçinden çıkılmaz bir duruma düşmesinden dolayı derin bir mahcubiyet hissediyor, çaresizliğinden ötürü de telaşlanıyordu. Şimdi ne olacaktı? Ne yapmalıydı? Hafızasına pek güvenmediği için bütün telefon numaraları, adresler cep telefonunda kayıtlıydı, cep telefonu ise Eger'e giden trende, az önce içinde olduğu kompartımandaydı. Ne kadar

çabalasa, hafızasını zorlasa da ne Ethem Bey'in ne Laslo'nun ne Kâmile'nin ne de Bakû'daki yakınlarından birinin telefon numarasını hatırlayamadı. Sadece Bakû'daki ev telefonunun numarası ezberindeydi ama bomboş evde kime telefon edecekti? Hem de buradan oraya nasıl telefon edecekti? Cebinde bir Forinti de kalmamıştı ve elindeki olanca parayı da sigaraya vermişti. Aksilik bu ya, o sırada acıktığını hissetmeye başladı, üstelik insülin iğnesinin de vakti geçmişti. İngilizce birkaç kelime biliyor, Macarca ise "ninç"ten başka bir kelime dahi bilmiyordu.

Bu tenha istasyona şöyle bir göz gezdirince, şimdi küçük bir ilçede ya da kasabada olduğunu anladı. Bu kasabada Rusça bilen birini bulmak bile zordu! Kaldı ki Türkçe veya kendi dilini bilen biri... Şimdi içine düştüğü bu çetin vaziyeti kime, nasıl izah edecekti? Bu durumdan kurtulmanın bir yolu var mıydı? Akşam saat sekizden sonra, bütün resmî daireler de kapanmış olmalıydı. Nereye müracaat edecek, kimden imdat dileyecekti?

Açlık hissi de sanki her an daha da şiddetleniyordu. Bugüne kadar sadece iki kez insülin iğnesini vaktinde yapmamış ve her ikisinde de nerdeyse komalık olmuştu. Şanstan, o anlarda bir parça şeker bulup ağzına atmış, güçlkle de olsa çantasına ulaşıp iğnesini yapabilmişti. Çevresine bakındı, açık bir dükkân bile yoktu. Ağzı kurumuş, dili damağına yapışmıştı. "Ne olursa olsun, kendimi toparlamalıyım, irademe hâkim olmalıyım. Mutlaka bir çıkış yolu vardır." diye geçirdi içinden.

Gözlerini kapatıp düşünmeye başladı. Az sonra arkasından uzanan iki kol, onun başını kucaklayıp elleriyle de gözlerini kapattı, serin kadın elleri olduğunu hissetti.

Kamilla'nın elleri! Bir mucize gerçekleşmişti sanki. Belki de Kamilla, bir şekilde onun düştüğü durumdan haberdar olmuş ya da onun zorda kaldığını hissetmiş ve aceleyle yardımına koşmuştu, şimdi de İshak'ın arkasına geçip onun gözlerini elleriyle kapatmıştı. Yumuşak dokunuşlarla gözlerini kapatan serin elleri araladı, başını çevirip arkasına baktı. Karşısında saçları yeşil renge boyanmış, kalın hatlarla sürmelenmiş gözleri ve kıpkırmızı dudakları olan bir kadın duruyordu. Kadın ona göz kırptı. İshak başını iki yana salladı. Garlarda müşteri arayan bir fahişe olduğu anlaşılıyordu. Kadın diliyle dudaklarını yaladı ve böylece İshak'a yeniden işaret verdi. İshak, "ninç", dedi. Kadın gülümseyerek onun saçlarını okşadı ve eliyle eşofmanına dokundu. İshak, bu kadının kendisinden el çekmeyeceğini ve onu celbeden şeyin, pahalı ve marka eşofman takımı olduğunu sezdi. Oturduğu yerden kalkarak ceplerini ters çevirdi ve boş ceplerini gösterdi.

Kadın dudaklarını büzüp:

- Tüh, diyerek kıvrıta kıvrıta uzaklaştı.

İshak, gördüğünün rüya mı hakikat mi, olduğunu anlamak istercesine gözlerini ovuşturdu. "Kadının Kâmile olduğunu zannettiğim anda galiba uyukla-

mışım.” diye düşündü. Ama sonra olanlar gerçekte. “Belki de bu kadını Tanrı göndermişti, bir şekilde beni bu içinden çıkılmaz durumdan kurtaracaktı?” diye geçirdi içinden ama zihninde oluşan bu saçma düşünceden derhâl sıyrılıp uzaklaştı. Şimdi daha güçlü bir “açlık” hissi ona azap veriyordu. Açlık hissi bütün vücudunu saran, takatini yok eden, damarlarındaki kanı soran bir sülüktü sanki...

“Niye trenin restorana gitmişken, öğle yemeği yemedim? Niye telefonu yanıma almadım? Niye binlerce doların içinden en azından iki yüz doları alıp cebime koymadım? Şimdi bir taksi tutup Eger’e giderdim hiç olmazsa? Niye? Niye? Niye?” Cevapsız sualler beynini deşiyordu.

Çaresizlik, neredeyse onu çıldırtacaktı. Bir yandan da dehşetli bir tuvalet ihtiyacı hissediyordu. Etrafına bakınıp tuvalet levhasını aradı, gördü ve aceleyle oraya yöneldi. Adımları aksıyordu, nefesi kesile kesile gidiyordu, tuvalete güçlülükle ulaştı. İçeriye geçmek istiyordu ama kapıda bekleyen yaşlı bekçi önünü kesti. Önce, bekçinin kendisini neden durdurduğunu anlayamadı. Yarı Rusça yarı Türkçe bir şeyler söylemek istedi. Adam duvardaki yazıyı gösterdi. Tuvalet giriş ücreti yazılmıştı. İshak bu akşam ikinci defa eşofmanlarının boş ceplerini çevirdi, “Param yok.” demek istedi ve “ninç” diyebildi. Adam umursamaz şekilde başını salladı ve tekrar ücret levhasını gösterdi. İshak, bir paket “Kent” sigarası karşılığında tuvalete girebilmek ümidiyle, sigara paketini adama uzattı. Bu sefer de adam: “Ninç” dedi. İshak kendini daha fazla tutamayacağından, insanlar karşısında rezil olmaktan korkuyordu. Daha fazla dayanamadı, adamı iteleyerek içeriye geçti, kapıyı arkadan kilitleyip işini gördü, rahatladı.

Tuvaletten çıktığında, bekçinin yanında duran iri yarı polisi gördü. Polis, bu durumlarda her zaman yaptığı hareketleri tekrar etti, İshak’ın kolunu arkasına doğru kıvrıdıktan sonra, onu çekerek peşi sıra sürükledi. Birlikte, istasyon içindeki polis karakoluna girdiler. Polis, İshak’ı nezarethaneye atıp parmaklıklı kapısını da kilitledi. İshak bir yandan ana dilinde bir yandan da Rusça konuşarak, eliyle de midesini göstererek aç olduğunu bildirdi. Polis umursamazca başını salladı. İshak: “I am diabet.” dedi, kolunu gösterdi ve kendisine insülin iğnesi yapıyormuş gibi: “insülin”, dedi. Polis ise sadece: “Ninç” dedi. “İlahi, bu millet ‘ninç’ten başka bir söz bilmiyor mu?” diye söylenen İshak az kalsın deliye dönecekti. Polis bir bardak su getirdi ve kol saatini ileri uzatarak “8”i gösterdi. Tabii ki, ertesi gün, sabah sekizi işaret ediyordu. İshak, bu meselenin sabah sekizde çözüleceğini anladı. “Demek ki ertesi gün Eger’e ya da Budapeşte’ye giden trenlere de yetişemeyeceğim.” diye düşündü: “Ancak bunu, hâlden anlamaz polise nasıl, hangi dilde izah edeceğim? Bana nasıl bir ceza verecekler acaba? Para cezası ödeyerek de canımı kurtaramam çünkü yanında bir kuruşum dahi yok... Sabahleyin bir şekilde, bunlara Azerbaycan vatandaşı olduğumu söylerim, Budapeşte’deki elçiliğimize müracaat edilmesini talep ettiğimi bildiririm. Ama bunun için de sağ salim sabaha çıkmak lazım.” Açlık şuurunu

tamamen bulandırmış, iradesini âdeta felç etmişti. “Yok, irademi toparlayıp bu beklenmedik müşkül durumdan kendimi kurtarmalıyım. Belki biraz uyuyabilsem, açlığı da hissetmem.” diye düşünüp duvara yaslanarak gözlerini yumdu...

Bakû'daydı, Ağşehir'de, yedinci katta, kattaki diğer daireler ile birleştirilmiş saray gibi geniş evindeydi. Balkona çıktı. Gözlerin önüne serilen manzara; uza-yıp giden caddeler, modern binalar, geniş meydanlar, serin gölgeli yemyeşil parklar ve biraz ötede masmavi deniz... Bol güneşli, mülayim bir hava... Ilık rüzgâr saçlarını okşuyordu.

Aniden, evinin tam karşısında, yedinci kata kadar yükselen, beton blok hâlinde bir duvar oluştu. Bu duvar yavaş yavaş eğilerek İshak'ın oturduğu binanın üstüne doğru gelmeye başladı. İshak, biraz sonra bu penceresiz, kapısız meşum duvarın, onun oturduğu binanın üstüne devrileceğini ve binayı yer ile yeksan edeceğini idrak ediyordu. Aynı anda şehrin bütün diğer binaları da altüst olacak ve o anda bütün dünyada, bütün evler, şehirler, köyler tarumar olacaktı. Yıllardır beklenen, atom bombalarının kullanıldığı büyük savaş böylece başlayıp anında da bitecekti, zincirleme reaksiyon bütün yerküreyi viraneye çevirecekti.

Çok garip, İshak bundan dolayı ne kederleniyor ne korkuyor ne de dehşete kapılıyordu. Aksine, içini tuhaf bir ferahlık hissi, garip bir mutluluk duygusu kaplamıştı. Bütün insanlığın bir an içinde birlikte helak olması, onun kalbinde bir umursamazlık, rahatlık, kaygısızlık hissi uyandırmıştı. Yeryüzünde hiç kimse, hiç kimse kalmayacaktı. “Demek ki dünyanın sonu böyleymiş, kıyamet günü dedikleri buymuş. Tek başına, ferdî olarak değil, herkesle birlikte ebedî yokluğa kavuşmak ne hoş bir hismiş!”

Polis sabah erkenden nezarethanenin demir parmaklıklı kapısını açınca, gö-zaltına aldığı şüpheliyi yere yıkılmış hâlde gördü. Nabzını yokladı. Aceleyle adliye hekimini çağırdı. Hekim adamın muhtemelen gece yarısında öldüğünü belirten rapor hazırladı. Morgda, malum işareten cenazenin Müslüman yahut Yahudi olabileceği anlaşıldı. Kasabada Müslüman mezarlığı olmadığı için onu Yahudi mezarlığına defnetmeye karar verdiler. Ancak Yahudiliğini kesin olarak teyit edecek hiçbir belge olmadığı için, Ravvin buna izin vermedi. Cesedi krematoryumda yaktılar, külüne da sahip çıkan olmadığı için, havaya savurdular.

18 Temmuz 2024